

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr., — Posamezni list veĳa 6 soldov.

Uredništvo in opravništvo lista je v „Narodni tis-
karni“ v Tavčarjevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (Z Dunaja) se nam piše 8. novembra: Deputacija iz Kranjskega se je te dni pod vodstvom kranjskega deželnega glavarja Kalteneggerja predstavila cesarju in ministrom, da prosi za zidanje dolenske železnice. Iz Kranjskega so prišli zraven g. deželnega glavarja, predsednik trgovinske zbornice g. V. C. Zupan potem novomeški župan g. Ricoli, žužemberški župan in kudski. Tu so se deputaciji pridružili državni poslanci, kateri so zastopniki dolenske strani, gg. Pfeifer, pl. Langer, Dežman, Hočevvar, in dr. Supan. Pri cesarju so bili 6. novembra (7. nov. se je cesar uže v Pardubice na Češkem na lov odpeljal). Cesar je v svojem odgovoru priznal veliko važnost dolenske železnice za deželo in državo, ter omenil tudi nesreč, katere so lani Dolenjce zadeli. Če bode pripustilo denarno stanje, gotovo se bode obziralo na dolensko železnico. — Minister kuez Auersperg je, kakor vsi drugi ministri, poudarjal slabo sedanjo finančno stanje; obljubil pak je, da pridejo, ako se sploh nove železnice zidajo, na vrsto one dežele, v katerih se je dozdej menj zgodilo. — Finančni minister Depretis je pred vsem državne finance naglašal, da si je tudi on priznal važnost dolenske železnice, ako se bi nadaljevala do Karlovca in tako zveza napravila s turškimi deželami. — Trgovinski minister Banhans pak ne more nobene obljube storiti; pripravljen pa je, po državnih inženirjih še enkrat celo črto pregledati; kajti predloženi načrti so pravi, površno

in nenatančno narejeni, da se na tej podlogi nobena koncesija ne bi mogla dati. — Iz tega se tedaj vidi, da vlada ne misli predložiti državnemu zboru postave o zidanji dolenske železnice. Sploh se menda v tej sesiji nobeden železniški predlog ne bode storil, ker bi vladi teško bilo, večino v zboru dobiti za kateri koli nasvet. Vendar je dobro in vse hvale vredno potezanje kranjske dežele za svoje železnice; s tem pride in ostane stvar na dnevnem redu in se končno do srečnega uspeha dožene.

— (Iz Vipavskega) se nam piše 4. nov.: 29. oktobra se je končala deželna sadjerejska in vinstvena šola na Slapu (kakor se je uže v „Slovenskem Tedniku“ poročalo) v pričo zastopnikov dež. odbora, dr. Coste in c. kr. kmetijske družbe g. P. Lasnika, kakor tudi prvega njenega stebra grofa Lanthierija in dekana Grabrijana in mnogo odličnih poslušalcev, prvo leto z izvrstnim vspehom. Škoda le, da niso bili oni čudni pedagogi, ki hočejo šolo sploh pogermaniti, pričujoči, gotovo bi se bili prepričali, da je učencem le na podlagi materinega učnega jezika mogoče tako hitro napredovati. Da, takih šol nam manjka! Kmetovalcem je treba šol, če se hočemo do one stopinje napredka vzpeti, kjer je drugih dežel kmetijstvo uže zdaj, in tako materijalno stanje naroda zboljšati. Kajti kaj pomagajo kmetu še boljše šole, če si pa ne nauči v njih svoj kruh razumno pridobiti in zboljšati, t. j., če ne zna razumno kmetovati — on ostane le zmirom siromak!

Sicer bi bilo pa želeti, da bi Slapška šola svoj namen „umno vednost o vinstvu in

sadjereji, o kletárstvu itd. po deželi širiti“, bolj hitro in praktično zvrševala, da bi pri nekaterih naših nevednih kmetih, ki ne verjamejo ničesa dokler z roko ne potipljejo, kakor sv. Tomaž, nehalo dozdanje nasprotovanje, kajti kdaj bo res s tako malo učenci, ki sedaj šolo obiskujejo — dasiravno odličnimi — začelo naše kmetijstvo napredovati? Pa ko bi saj samostalni gospodarji postali, a ne kakih služeb prevzeli! —

Omenjene vede, naj bi se torej tudi, ako se hoče brze korake v napredku delati, ukaželjnim uže gospodarjem in ki imajo gospodarji postati, privoščile, kateri so tudi z možmi s predmeti s katerimi se vsak dan pečajo v manjšem času se seznaniti, a ne morejo ves svoj čas poduku posvetiti, temuč le ob nedeljah nekaj ur — kakoršnih bi bilo pri nas mnogo, kaj ne g. v. R. D.? potem pa po izgledu na Goriškem in Štajerskem s predavanjem na kmetijskih shodih in namen bi se gotovo prej dosegel. — Toliko v pomislek in priporočilo na dotično mesto. —

— (Od Borovnice) se nam piše: Veselica v našem slov. bralnem društvu zadnjo nedeljo bila je veliko živahnejša, nego prva. Pevci ljubljanske čitalnice so jo bogato oživili. Slovenske in domače pesmi razlegale so se, da je bilo veselje, vsakaterega srcé tolklo je hitreje, veselica je bila v pravem pomenu besede, narodna. Vsa hvala gg. pevcem, ki so nas s svojim pohodom počastili kljubu temu, da je bila v ljubljanski čitalnici beseda in jim je težko bilo se sodelovanju odtegniti. Vsa čast g. Nolliju za izvrstne govore, posebno za oni govor, ki je nalogo mladih mater slovenskih, odgojo nježne mladine, tako lepo poudarjal. Dragi pevci, pridite kmalu zopet, z veliko radostjo vas hočemo sprejeti. Lepo slovensko petje budi srcé in povspéšuje narodno zavest, marsikaterega nezavedenega zdrami glas harmonije iz narodne zaspanosti.

— (Kranjska trgovinska zbornica) je vendar razpuščena iz političnih uzrokov. Vsaj nam potrjuje to oficijozna

dunajska stára „Presse“, ki piše: „Uže nekaj let sem imenovana trgovinska zbornica, ki po svoji večini iz narodnih elementov sestoji, daje povod pravičnim tožbam. Ne gledé na to, da se je na politično polje podala in vladi opozicijo delala, itd.“ — Vemo, ker ta zbornica pošilja dva poslanca v deželni zbor, za to bi vlada rada, da bi nemškutarji v njej večino imeli. Pa ne bodo, ako smo Slovenci složni in se zedinimo za zmožne in dobre svoje kandidate, kar upamo doseči.

— (V Zagorji pri Savi) je ljubljanski škof 25. okt. novo cerkev blagoslovil, 26. pa birmal nad 1300 otrok.

— (Posojilnica v Šoštanji) je vsled odloka c. kr. okrožne sodnije v Celji na podlogi za družne pogodbe od 1. junija 1874 v register za zadruga vknjižena. Firma zadruge se glasi: „Posojilnica v Šoštanji, registrirana zadruga z neomejenim poroštvom. — Spar- und Vorschussverein in Schönstein, registrierte Genossenschaft mit unbeschränkter Haftung.“ — Šoštanjska posojilnica dela z prav dobrim uspehom in želeti je, da se vendar kmalu še več posojilnic po Slovenskem ustanovi.

— (Za volitve v trgovinsko zbornico) se uže priprave delajo. Ob svojem času hočemo narodne slovenske kandidate prijaviti, kadar bodo postavljeni in način znamenovati, kako je našim prijateljem agitirati v tej zadevi, da bode zmaga naša.

— (Iz Črnega vrha) pri Idriji se nam piše mej družim: Pretečeni mesec bila je pri nas volitev občinskega zastopa. Če ravno se je bil naš prejšnji župan županstvu odpovedal, vendar je bil tudi zdaj enoglasno za župana izbran, in je potem na prošnjo vseh navzočnih in iz domoljubja to mesto prevzel. Voljeni so tedaj: za župana g. A. Plešnar, posestnik iz Črnega vrha, za svetovalce pak g. Andrej Pirec, in g. Jakob Habe oba posestnika iz Sadloga in A. Čuk posestnik iz Predgriž, vsi narodnjaki. Kaj pa drugi županje našega okraja Idrijskega? Kaj čakate možje, da volitve ne zahtevate? Ali ste pozabili, da je bila vaša zadnja volitev meseca junija 1866

torej teče uže deveto leto? Ali se je županom županski stol tako priljubil, da ga ne morejo popustiti? Nij se torej čuditi, da je ves napredek tako opoviran. Neki starokopitneži se s županskih stolov umakniti nečejo, da bi mladim močem prostost dali, kateri bi se gotovo pred vsako klerikalno senco tako ne bali, in svoje mesto bolj možato zastopali. Zadnji čas je, da se umaknete vi, ki nemate več pravice v svoje pokojniške izbice, ker niste več za županstvo.

— (Iz Šoštanja) se nam piše 7. nov.: Nameravana železniška črta Celje-Spodnji Dražberg se ravnokar pregleduje po državnih inženirjih, katere je poslal trgovinski minister Banhans. Inženirji imajo nalog pregledati črto od Celja skozi savinsko dolino, potem tik Pake skozi peniški grabenj v škalsko dolino, kjer gre skozi celo dolino mimo Šoštanja in Velenja in pride skozi hudo luknjo v Mislinje in Slovenji Gradec. Inženirji so zdaj v našem trgu, kjer smo jih radostno sprejeli.

— (Za konjske gospodarje) je izšla nova slovenska knjižica: „Dejanski nauk o kopitnem podkovstvu s podobami. V angleščanskem jeziku spisal William Miles, esq. V slovenskem jeziku z novčno podporo c. kr. poljedelskega ministerstva na svét dala kranjska deželna sodnija za konjstvo.“ Delce je lično opravljeno izšlo iz tiskarne Klein-Kovač in je (g. Levstikova) prestava tako izvrstna, da delce zarad lepega slovenskega jezika i človek rad bere, kateremu je sicer „kopitno podkovstvo“ deveta briga. — Knjižica je tiskana in se bode razširila v 4000 iztisih po vsem Slovenskem. Velja slovenska prestava 15 kr., nemška prestava pak baje en goldinar.

— (V Krškem) je razpisana notarska služba.

— (Spomlad v jeseni.) Za vodo v Ljubljani na trgu za sadje kostanjevo drevo, drugo od frančiškanskega mosta spomladansko cvete.

— (Iz Celja) se v „Tgp.“ piše, da prostovoljna požarna straža razpada, in ker na shod, ki je imel društvo oživeti skoro ni-

kogar nij bilo, žuga župan Neckermán prisilno „feuerwehr“ napraviti. Če pojde!

— (V zatiškem) sodskem okraji so živinski semnji zarad kuge prepovedani.

— (O goveji kugi) kranjska deželna vlada objavlja, da je od 4. septembra do 9. novembra letos v 17 vaseh 6 goved crknilo, 25 zbolelo in ubito bilo in 157 kot sumljivih spoznano in zato ubito bilo. Zdaj je še v 6 vaseh ta kuga: v Runarskem, Podklancu, Jurjeviču, Sigmaviču, na Gori in v Sušjem (Kočevje).

(Iz Svetinij) pri Ormužu se nam piše: Obljubil sem vam pisati kaj več o trgatvi, katera je uže končana. Ves čas trgatve je bil lep, dan za dnevom prav prijeten, ker je bilo suho po goricah, je delo tedaj lažje, nego nekatere krati. Vina je v naših krajih nekoliko manj nego lani, pa je tolkanj bolje od lanskega. Cena je bila s početka tako velika, da so se kupci ustrašili, ter okrenili preko Drave na Hrvatsko po vina. Naj več vina se je prodalo od 12 do 13 gld., vedro. Nekateri so prodajali po 15 gld., in eden celo po 16 gld., se ve da pri Jeruzalemu. Vina je še dosti, ljudje bi radi prodajali ali tistega nij, kateri bi ga kupil. Kar se žita tiče, smo pač vsi z letino zadovoljni, vsega dosti. Ajde pa toliko, da nekateri terdijo, da je še nikadar nijso toliko imeli kakor letos. Korun ne velja nič, kakor po drugih krajih. Če ravno je pa v obče dobra letina, je vendar mej ljudstvom veliko nezadovoljstvo. Eden z drugim nij zadovoljen. Naj več pa je menda takih, ki sami soboj tudi nijso. Pa kako bi človek tudi zadovoljen bil, če mu primanjkuje denarja, obleke in bog si ga vedi kaj še vse.

— (Imenovanja.) Sodnijski adjunkt Ant. Rožnik pride iz Trebnjega v Litijo, sod. adjunkt dr. Karel Gestrin iz Senožečega v Loko, sod. adjunkt Raimund Švinger iz Loža v Radovljico, dalje avskultanta Püchler in Fr. Rizzi za adjunkta v Planino.

— („Pravi Slovenec“) se imenuje novo narodno društvo, katero ustanovljajo mladi možje te dni v Ljubljani. Namen tega

društva je, povsodi na šetališčih, javnih prostorih, dalje prodajalnicah, kavarnah, gostilnicah, čilalnicah, itd., govoriti samo in izključljivo le slovenski. Členi, ki društvenih postav ne bodo izpolnovali, plačajo za vsako nepotrebno izgovorjeno tujo besedo v prosep društva 10 kr. kazni. Tako se nam piše.

— (Zastopanje narodnih učiteljev) v štajerskem deželnem šolskem svetu. „Slovenski učitelj“ piše: Spomladi 1875. l. neha 6letna opravilna doba našega deželnega šolskega sveta. Imenovali se bodo novi udje. Zastopnike učiteljstva imenuje po predlogu učnega ministra cesar sam. Zdaj nema narodno učiteljstvo v njem svojega zastopnika. Zavoljo tega je bil Petz-ov predlog v zadnji dež. učiteljski skupščini, da se pri tem imenovanji tudi na narodno učiteljstvo ozira, na pravem mestu. Gospod Petzov predlog je še dalje segal, namreč na to, da naj bi se slavna vlada pri novem pretresovanji šolske postave o nadzorstvu za to potrudila, da bi štajersko učiteljstvo v deželnem šolskim svetu imelo dva zastopnika, enega izmež nemškega in enega izmež slovenskega učiteljstva. Tudi ta predlog je bil sprejet. Dobro!

— („Nova avstrijska mera in vaga“.) Ta slovenska knjižica od dr. Močnika pride letos uže v 2. natisu na svitlo, kar je znamenje, da Slovenci radi po dobrih domačih knjigah segajo.

— (Umrli) je fajmošter na Jéžici pr Ljubljani g. Burja 5. nov. zjutraj, star 73 let, mož, ki se je za slovenstvo rad zanimal.

— (Difteritis v Ljubljani) proglašá magistrat kot epidemično in bode one naredbe izvrševal, ki so pri epidemiji postavne.

— (Nesreča.) Na Rudolfovem koldvoru so predvčeranjem zjutraj vozovi, ki so se prevažali, strli necega kovača, ki je na vagonu slonel.

— (G. Franjo Hrén) iz Begunj na Notranjskem je kupil včeraj pri javni licitaciji dve Fabijanijevi hiži na Poljanah v Ljubljani poleg Alojzijevišča.

— (Na ljubljanski semenj) 16. nov. se zarad živinske kuge ne sme živina priganjati.

— (Živinska kuga) je tudi v Jurjevcu in Sušjem v kočevskem okrajnem glavarstvu pokazala se.

— (Iz Celovca) se nam piše: Tukaj imajo otroci hudo ošpice in sicer že dalje časa. Toliko je bolnih, da so se (ljudske šole) zaprle od 1. do 16. novembra. Umrlo je do zdaj 12 otrok za to boleznijo. Razširja se pa še vedno. — Nocoj $\frac{7}{11}$ je zopet gorelo in sicer na Št. Vidskem predmestji. Meseca oktobra je bil pa v okolici dvakrat vselej zvéčer kar zaporedoma ogenj.

— (V goriški škofiji) je prosilo izmež 297 duhovnov celih 150 duhovnikov za „Stremajerjeve groše“!!

— (Iz Gorice) se nam piše: Petek 6. t. m. je bil v Brazanu na italijanski meji na javnem napaden 66 letni duhoven. Zavrtni napadnik ga je s kaménom po glavi tako pobil, da je ubogi starček v malih urah v strašnih mukah umrl. Ubijalca še nema pravica v rokah; pobegnol je najbrž érez mejo na Italijansko.

— (Iz Ljutomerske okolice.) Živinska kuga na Prekmurskem je tudi uzrok, da je nek tesar iz Kamenškega svojo dušo prerano izdihnil. Prišel je z svojimi padajši preko Mure, kjer je zavoljo kuge vojaška straža. Tesar Štib nij hotel čakati da bi ga preiskovali, ter z surovim odgovorom kar dalje stopa. Vojak se na to razrdi, pomeri s puško za njim in mož s kugljo smrtuo zadet tudi mrtev obleži. Zapustil je ženo in dvoje otrok. Vojaka so uže zaprli. — Vinskih kupcev je letos pri nas malo; manjka pač denarja povsodi.

— (Požar.) V Kapljivasi pri Krškem je pogorel Mart. Lindiču hlev, in poklaja; škode nezavarovane je 300 gld. Ogenj je zvečer ob 8. nastal, ker so hodili z lučijo v hlev in premalo pazili.

— (Iz trebanjskega okraja) na Dolenjskem se piše tukajšnjemu „Sl.“ mej družim: Veliko škodo delajo uže vse leto volkovi po naših krajih. Pravijo, da jih je

9, ki so kaj drzoviti v svojem ropanji. 3. nov. napravili so na poziv novomeškega okrajnega glavarstva veliki lov. Res so velikanskega volka spravili iz berloga, ki pa je srečno popihal kljubo mnogim lovcem in gonjačem in tisto noč po čatežki fari klal pse in ovce. Kaj bo črez zimo, ako se ta požrešna žival ne konča! — Letina je razen krompirja sploh dobra. Vina je po enih vinogradih več, po enih manj, kakor lansko leto. Cena je 5 do 8 gl. avst. vedro; kapljica je dobra in močna.

— (Kobiljin tat.) Iz Loma na Gorškem se v „G.“ piše: „Priklatil se je bil 30. sept. v naš gozd zopet volk, sicer ne kosmat, pa takrat le na dveh nogah, ki je ne da bi bil, kakor njegovi predniki z nekoliko ovcami zadovoljen, rajši si izbral dve najlepši kobili, in ju o belem dnevu — mimo in v pričo gozdnega čuvaja sosednje občine odpeljal. Po poti se je bahal, da je kobili kupil in sicer za 800 gl., zopet pa, da ju je imel na paši. Oni človek je kobili le na prvi peljal, ena še niti podkovana nij bila, in nekateri so ju tudi za Lomsko živino spoznali, in na vprašanje pri kom jo je imel na paši nij vedel tat, kaj bi odgovoril. Sreča, da sta gospodarja živino kmalu drugi dan pogrešila in hitro na vse kraje po telegrafu in osobnem vpraševanju tatu na sled priti si podvizala. Uže drugo jutro so tatu prijeli v Trstu, ko je ravno z kobilama, katere je bil Gabrovci blizu Proseka upregel, tja prišel. Kakor se sliši je tat tržašk najdenec, ki se je, kakor vse kaže, uže dolgo s tatvino živel, kakor z nekako obrtnijo, kajti zvedelo se je bilo ravno nekaj časa poprej, da je bil na Vrhniki konja ukrad in ga v Trstu prodal. In ravno ta tatvina je bila povod da so tatu na sled prišli. Konjski senzal s čigar pomočjo je bil tat konja iz Vrhnike prodal, je bil v zapor dejan, in on da bi svojo kožo rešil, je tatu ovačil ravno takrat ko se je imel od svojega Lomskega izleta v Trst vrniti.

— (Iz Gorice) se nam piše: Sredo ob 11. uri je padel zidar beleč hišo na „dunajskem predmestju“ s tretjega nadstropja na

ulico. Revež je stal na skozi okno moleči deski, deska je bila prešibka in jedva je dvakrat po zidu potegnil, ko se ugibne in vrže nesrečneža na ulico. Po dveurnih strašnih bolečinah je 40letni mož dušo izdihnil. — Polk Weber je došel k nam v nedeljo opóludne. Vse polno ljudstva je drlo na postajo. Vojaki so večinom Dalmatinci in Istrijanski Slovenci. Mej častniki je mnogo rodoljubnih Slovencev z Goriškega.

— (Iz Celja) se graškemu listu piše: V soboto 31. okt. je šel železnični stražnik stražn. hižice št. 268 Matija Knaup ob 11. uri v noči domu po železnici iz neke gostilne pri Hrastniku. Naenkrat ga domov gredečega napade popolnem neznan mož, ki ga z nekim ostrorobotim orodjem tako silno udari po glavi, da se je nezaveden na tla zgrudil, ter na železničnih kolesnicah obležal. Ob pol 1 ure po polnoči pridrdra naenkrat na omenjenej črti železniški, na katerej je ležal ubogi stražnik Knaup, tovorni vlak iz Hrastnika proti Trebovljam. — Ker Knaupa dolgo nij bilo domu, ga je bil šel njegov sin iskat in pride na mesto baš v onem trenutju, ko je vlak fičal po tej strani, kjer je ležal njegov oče. Le nekoliko trenotij še in Knaup bi bil na kosce raztrgan. Sin videč nevarnost, da vodju lokomotive znamenje sile, mašinski vodja po sreči nastavi takoj vlak, ter oba preneseta omotičnega moža v stražno hižico in mu tako rešita življenje.

— (Zakasnela pomlad.) Z Rake se nam piše 6. nov.: Denes sem zapazil čisto cvetočo črešpljevo drevo, utrgal več vejic, ter jih tukajšnjim prijateljem na ogled dal. Zelo čudna prikazen pri nas.

— (Tatovi) so hoteli v mokarsko skladišče g. K. v Lingarjevej ulici za škofijo predvčeranjem zvečeri mej 8—9 uro ulomiti, toda policija, katero je nek deček na rotovžu upozoril na tatove, ki so bili vsi oboroženi in iz Posavja doma, — je še pravi čas prihitela, ter enega iz mej tatov zasačila, vsi drugi so utekli, toda še ta je po noči v zaporu predrl péč, ter — izginil.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Cesar in cesarica sta prišla 8. t. m. v Kladub na Češko. Kmetje so ju na kolodvoru s „slava“-klici pozdravili. V Kladubu je tudi nadvojvoda Vilhelm; gostov bo 68 in sicer mej temi so znana aristokratska imena, kakor Emil in Karel Auersperg, knez Esterhazy, knez Alfred Windischgrätz, kn. polkovnik Metternich, Rudolf in Ivan Liechtenstein, Clam-Gallas, Leopold Thun, Emil Fürstenberg (predsednik lovskega društva) in drugi. — V Pardubicah, kamor sta 9. prišla je župan cesarja češko in nemško pozdravil, mesto je bilo razsvitljeno. V sredo večer ob 6. sta se pa pripeljala v Prago.

Slovaške „Nar. Noviny“ prinašajo članek „Slovaci v Zagrebu“ v katerem pripovedujejo kako so se Magjari srdili, da so prišli tudi Slovaki v Zagreb tožit in pričat, da je v Ogerski tudi tri milijone tlačenih Slovakov. „Ali govoriti hočemo zopet“ — pravi članek — „pri vsaki priliki, ki se nam da, mi hočemo na ves glas pripovedati kako surovo Magjari z nami delajo doma, in največja tolažba, nam je, da imamo blizu in daleč sorodne brate.

Vnanje države.

O **italijanskih** novih volitvah se dozdaž v definitivno za 213 volitev, kakor se iz Rima brzojavlja. Zmerna liberalna vladna stranka je dobila 124 sedežev, 80 poslancev je opozicijskih razne barve in o drugih se ne vé kaj bodo.

Odbor **irskih** narodnjakov v Dublinu za oslavo stoletnice rojstva O'Connellovega vabi v oklicu vse prijatelje irskega naroda in svobode po vsem svetu, naj rojstveni dan tega velicega patrijota, stoletnico (6. avgusta 1875) praznujejo.

Iz **Španije** dohaja važna novica, da je don Karlos Španijo zapustil in je zdaj od 7. nov. naprej na Francoskem. Ker je prej uže njegov brat Alfonzo odšel iz Španije, mogoče, da je to nasledek notranjih kriz v karlistični druhali. — Španjski poslanik v Parizu in španjski konzul v Bayonne terjata od francoske vlade naj don Karlosa zapre. Res bi se s tem najprej konec storilo klanju in mesarjenju mej brati na ubogem Španjskem.

V **Angliji** je nedavno spisal Gladstone jako zanimivo knjigo o vatikanskih dekretih, ter jo izročil nekaterim visoko postavljenim osobam. Gladstone v njej opravičuje prejšnje ostre napade proti Rimu in zahteva oficijalno priznanje o ultramontanski trditvi,

ki oproščuje katoličane posvetnih dolžnostij podloženskih, ter pravi dalje, ka mu nij žal svoje pripomoči, ki jo je izkazal pri emancipaciji od katoliške cerkve, vpraša pak, zakaj je ona od te dobe premenila svoj značaj in nij ostala „semper eadem“, nego kar nasilno hoče raztegniti svoje gospodstvo. Ona zahteva, kot nijedno drugo veroizpovedanje, naj se odpove vsakdo moraličnej in duševnej svobodi. Tako zvani vatikanski dekreti so osobni dekreti papeževi. Gladstone kritikuje cerkveno upravo in neizmotnost. Statistično úgovarja na podlagi porok, da katolicizem na Angleškem peša; vzdržuje se samo v višjih krogih, kajti ne gleda se tu na Kristov evangelij, da je rimska vera pristopna tudi za revne, ne pa samo za premožne. Mej narodom angleškim se dende nes ne more več ukoreniniti romanizem.

Iz **Strasburga** se poroča, da je nemški cesar ukazal za Elsas-Lotaringijo narediti posebni deželni odbor. Nemci se hvallijo, da germanizacija Francozov v teh deželah dobro napreduje in ta „humanni“ in „kulturni“ narod je jako vesel tega modernega barbarstva raznarodovanja in mejnarodnega posilstva.

Mej **Kitajskim** in Japonskim je žugala zaradi otoka Formosa vojna nastati in bili uže mali sukobi. Zdaž sta se, kakor se iz Šangaja poroča ti dve azijski državi pomirili, ter tako pobotali, da Kitaj plača pol milijona tailov, Japan pak pusti Formozo.

Gospodarske stvari.

Čebelarstvo.

(Spisuje Blaže Pernišek.)

(Dalje.)

Nij vse čno, so li redko ali gosto nastavljeni satniki v panji. Marsikdo se je uže opeharil v tem, ter prišel ob veselje do Dzirzonovega čebelarstva, ker nij znal rabiti napredka ter prišel z dežja pod kap.

Pred leti so računili za satek po 1½ poldrugem) palci; ker pa zastran tolčicega mejprostorja čebele rade trotno zalego zadelavajo, tedaj treba gledati, da imamo 3 satke na 4 palce prostora.

Panj naj je tak, da ne more vá-uj niti vročina, niti zima, niti dež, niti sneg, niti veter, niti čebelam škodljive živali. Deske od lahkega lesa so jako dobre za to, le da ne dobivajo rozpók in znotraj naj se poslužajo (ubljajo). Panj ne sme biti niti umazan, niti ne sme od sebe dajati čebelam neugodnega duha.

Čebele potrebuje temo mej delom v panji ter hote zadelati vsako njim nepotrebno odprtino z neko držečo tvarino od $\frac{3}{4}$ smole in od $\frac{1}{4}$ voska. Mej zadelovanjem ne nosé nič medu, tedaj treba paziti, da ne uganjamo čebel v razpokane in kedo ve v kako razmigsane panjeve! Dajajmo torej dobrim rokam panjeve v delo, da se ne bo dejo niti stranice, niti skončnici koritile, ter da se točno ujemajo vse skladi. Propih bog ne daj! ker se zalega v tacihi panjevih uničuje. V baš tem oziru se premnogi slovenski čebelarji pregrešujó, misleči da propih nij — nič! v take panjeve lahko naravnost romajo mravlje, veščeci idr. Ako so satniki taki, da sti jim po strani pokončni deščici, to je dobro, da ne mogo čebele prilepiti satka na panjevi stranici; ako pa bi imel čebelar take satnike, ki imajo tudi podnico ter bili pravi okviri, težavno pot bi imele čebele (posebno pa matica) po teh podnicah. Ta tudi toplota in soparica se preveč razgubuje mej okvirje, zato pa potrebuje čebele več hrane, da se dela več vlage in toplote v njih životu. Okvinji so ravno pribežališče veščecev in dr.

Čebelnjak (ulnjak) naj tako stoji, da se le njegove 4 noge opirajo in sicer v skledaste kamene, kojim so na sredi vzvišine, okoli katerih se marljivo priliva voda da jo pijó čebele in da ne mogo mravlje črez njo v čebelnjak.

Ako morajo čebele navzgor letati, jih zametava veter, ako pa so po nizkih dolinah, škoduje jim megla. Kotlinasti (karkoršni so po Dolenjskem) ne previsoki in ne prenizki kraji so jim glede zraka najljubši.

Panjev ne opisujem obširnejše, ker prav naprednjak si za izgled kar kupi en panj, da jih več pa dobro ponaredi. Naše čebelarje naj opozoruje na to, da tisti Dzinzonovi panji, koje priproča družba sv. Mohora in pa tudi tisti, katere razširja kranjska kmetijska družba so jako, da, prokleta slabi! Sumpanjevi uže celo, ker imajo podolgoma satnike, ki izročujó propih in pa v centrifugalno mašino ga ne moreš spraviti, da bi ne poškodoval sadka. In ta mašina je vendar največji napredek novega časa v čebelarstvu! Izvrstni naš rojak R. Dolenc, vodja sadjarske šole na Slapu pri Vipavi bode najbrže kmalu dal izdelavati v delalnici mej drugimi rečmi tudi prav dobre vzorne Dzinzonove panjeve, nanj se obračajte, on je prvak v kmetijstvu.

(Dalje prih.)

Kako se dela trdno platno za vreče na pšenico itd.

Naj se izkuha 2 funta dobrega hrastovega čresla v 10 bokalih vrele vode. V ta krop se namoči v ta namen odloženo platno, ter se pusti v njem 24 ur ležati. Potem se pa vzame ven platno, se opere v čistej vodi, ter se posuši. Na 10 vatlov platna pride 2 funta čresla. Predivne niti in konopljene, se napijejo čresline, katera je ne varuje samo zvijanja, kot usnje, nego je tudi močnejše.

O presajenji mladih dreves.

V pustem kraji je navadno, drevje saditi v jeseni. V mrzlej zimi pozebejo, kot vémo iz izkušnje. Nasprotno se sadé v prijetnem a suhem podnebji, posebno če je zemlja suha v jeseni, ker jim zimska moča — koristi. V globokej in mehkej zemlji se prav navadno sadi. Ako je pa zemlja peščéna, in trda ali celo ilnata (neodvisna od gorenje prsti), se mora tedaj spodnja zemlja iztrebiti in na to mesto mehčaje prsti nasipati, ker le tako je moč izgojati močno in plodonosno drevje. —

Krompir se obvaruje gnjilobe,

v jeseni in po zimi v kletih, ako se na dotični kraj, kot za podlago polože opéke ali pa dilje; na to se nastelje 1 črevelj visoko slame, ter na njo krompirja. Znano je, da tudi tu sopare izpušča krompir, zatoraj je slama ravno pravo sredstvo, da se sopari skozi njo — razkadé, ker bi drugači krompir začel gnjiti. Na ta način se ohrani krompir vedno izvrstno. —

Razne stvari.

* (Čegavi bodo?) Poleg 300.000 fr. ustanovljenih v ta namen, kdo bi iznašel dobro sredstvo proti strašnemu pokončevalcu vinogradov proti „trsní uši“ odkazala je francoska zbornica še drugo nagrado 50.000 fr. onemu, kateremu bi se posrečilo iznajti zanesljivo sredstvo proti bolezní, ki pokončava sviloprejke. — Ta bolezen traja uže od l. 1850, in se je takoj razširila po Franciji in Italiji. Kakovi so ti nasledki, je razvidno iz tega — n. pr. pred l. 1850 se je v Franciji na leto pridelalo surove svile (v mešičkah pomerno 25.000.000 kilogramov), 1852 l. pa le 12.000.000 kg.; kar je pa pozneje še več upalo, in v takej meri, da se niti tretjina prejšnjih let ne pridelala. Vsled tega so se skrčili tudi dohodki mej prebivalci, nekateri štejejo celo na 100 milijonov. Zatorej

bi bilo dobro, da se podviza kedo o to odmeno, hvalo bi mu vedele tudi dežele naše, kjer se pečajo s svilorejo.

* (Pošta je izginila) v Dunaföldvaru, kakor se brzovjavlja iz Ogerskega, s konji, vozom, voznikom in pismi. Napadli so jo madjarski tolovaji, ter „bethiary“, postiljona umorili, voz izpraznili in zavlekli. V vozu je bil nekov tujec popotni, ki je bil tudi težko ranjen. — O roparjih nij niti sledit, kakor je v enacih slučajih navada na arpadskih pustah magjarsih.

* (Železnica čez Kavkaz), in sicer iz Tiflisa do Vladikavkaza čez Kavkaško pogorje se bode kmalu zidala. Načrt k tej železnici je podal ruskemu ministerstvu komunikacije, polkovnik in inženir ruski, Statkovsky.

* (Hitra jéža za stávo.) Po vsem svetu se zdaj mej prijatelji konj veliko piše in govori o hitri ježi, katero jo zvršil ogerski stotnik Zubović, ki je stavil, da bode v 14 dneh iz Pešte v Pariz prijezdil, in je stávo tudi dobil, kajti iz Pariza se telegrafira 9. nov., da je prijezdil v Pariz pričakovan od mnogo ljudstva. Ker je jezdil noč in dan in se je mudil le kar je bila največja sila, je bil bled a ne utrujen. Konj mu je bil v Tourneau na Francoskem udarjen, za to je prišel en dan kasneje, nego sicer. On bode dobil od jezdeškega društva 800 gld., dalje ima na potu vsak dan 8 gld., in pravijo, da je cesar, ko je o tem slišal, rekel, da mu bode dal 600 cekinov, če pride ob času v Pariz.

* (Rodovina oderuhov), oče in njegova dva sina sedela sta minole dni pred dunajsko poroto, tožena zaradi — odéranja. — Oče se imenuje Gecél-Wilckenfeld, ter je doma iz Radomišlja na Poljskem, rodom — žid. K temu oderuhu, s zakrivljenim nosom ki je pred leti pobiral po dunajskih ulicah še „čike“ ali v kratkem obogatel, — iskali so vselej utočišča v denarni tiski ljudje vsacih vrst. Njegovo manipulacijo ostudno pojasnujejo ti le čini: Nekemu železničnemu uradniku je namestu 30 gld., prolongacije napisal na menjico 800 gld., drugemu zopet za posojilo 90 gld., menjico na 1500 gld., nekemu zemljemercu je pa za posojene 263 gld., na menjico zapisal celo znesek 75000 gld.! t. j. v dan ko menjica propade, plača zemljemerec 263 gld., ako ne, menjico poda odvokatu, ki toži dolžnika, a slednji mora plačati. Porota je obsodila židovsko krvopijavico Gecla-Wilckenfelda, očeta na 3 leta

v zapor, enega sina na 21., in drugega na 1 l., zaradi guljufje.

* (Slovanski dobrodelnikomitet) v Moskvi ravnokar poroča v izdanem sporočilu, da je v minolem šolskem letu uživalo devet Jugoslovanov državnih štipendij (Srbi, Bulgari in Črnogorci) na sveučilišči in pet štipendij od slovanskega odbora. Vrh tega vzdržuje še mnogo Jugoslovanov, na drugih zavodih. Odeški oddelek ima namén poglavitno, izobraženje slovanskih žensk, poznavanje slovanske književnosti, umetnostij in znanosti. — Zakladni kapital je 50.000 rubljev. V ta ustav se sprejemajo samo Slovanke neruske, ki se izobraževajo za učiteljke. Končno se v kratkem odpré v Nikolajevem penzjonat za gimnazijalno mladež iz slovanskih dežela. —

* (Poročak v balonu) je sedaj v Ameriki kar šega. Poroča se, da je profesor Donalson stopil z nevesto svojo in petimi svati v nadpozemske kraje, ter bil tu poročen. Črez tri ure je balon padel brez škode in nesreče na zemljo.

* (Zajec in Lisjak.) V Tešinu se tožita dva kmeta; prvi se zove Zajec in drugi Lisjak. Oba sta sedela v gostilnici pri eni mizi in Zajec je pravil, da tehta 200 funtov. Lisjak položi stotak na mizo in pravi: „Tu je stotak, da ne tehtaš 200 funtov!“ Zajec položi na mizo drug stotak, ter gresta oba k vagi. Pokaže se, da Zajec tehta še več to je celih 206 funtov. Vrne se v krčmo nazaj in Zajec vtakne oba stotaka v žep. Lisjak ne reče nič, nego sedi in se zabava dalje kakor da bi se nič ne bilo zgodilo. Črez en teden dobi Zajec tožbo, v kateri zahteva Lisjak 200 gld. od Zajca, ker se je Zajec dal tehtati v obleki in Lisjak je stavil samo za pézo telesa. Kaj bo iz pravde se še ne ve.

Tržne cene.

V Ljubljani 11. novembra 1874.

Pšenica 4 gld. 80 kr.; — reč 5 gld. 40 kr.; — ječmen 2 gld. 80 kr.; — oves 2 gld. — kr.; — ajda 2 gld. 80 kr.; — pros 2 gld. 70 kr.; — koruza — gld. — kr.; krompir 2 gld. 45 kr.; — fižol 5 gld. 50 kr.; masla funt — gld. 53 kr.; — mast — gld. 46 kr.; — špeh trišen — gld. 35 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; jajce po 2½ kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 30 kr.; — teletnine funt 27 kr.; svinsko meso, funt 25 kr. — sena cent 1 gld. 52 kr.; — slame cent — gld. 75 kr.; — drva trda 6 gld. 40 kr.; — mehka 4 gld. 80 kr.

Loterijske srečke.

V Trstu 9. nov.: 27. 76. 46. 33. 49.